

GABRIELA SOCHA *

Szkoła Policji w Katowicach, Polska

CHOROBA ZAKAŻNA LUDZI JAKO DETERMINANTA DZIAŁANIA POLICJI W RAMACH OPERACJI POLICYJNEJ

HUMAN INFECTIOUS DISEASE AS A DETERMINANT OF POLICE ACTIVITIES WITHIN A POLICE OPERATION

ABSTRAKT: Opierając się na doświadczeniach z Covid-19, wystąpienie choroby zakaźnej zarówno wywołuje zagrożenie dla życia czy zdrowia ludzkiego, ale także może wywołać zagrożenie dla bezpieczeństwa i porządku publicznego, np. w przypadku „sprzeciwu społecznego” przeciwko wprowadzającym obostrzeniom, co jednocześnie może powodować konieczność angażowania do działania pododdziałów zwartych Policji oraz policjantów innych rodzajów służb, jak np. służby kryminalnej. Mając powyższe na uwadze, jak również zakres zadań nałożonych na Policję w czasie stanu epidemii wprowadzonego w związku z rozprzestrzenianiem się choroby zakaźnej Covid-19, za zasadne należałoby uznać realizację policyjnych działań na rzecz zapobiegania i zwalczania choroby zakaźnej w ramach operacji policyjnej o zasięgu krajowym. Zarządzenie operacji z pewnością wpłynęłoby na sprawność w zakresie koordynacji policyjnych działań, zarówno w wymiarze krajowym, jak i międzyinstytucjonalnym.

SŁOWA KLUCZOWE: COVID-19, Policja, choroba zakaźna

ABSTRACT: Based on the experience with Covid-19, the occurrence of an infectious disease both poses a threat to human life or health, but also may pose a threat to public safety and order, e.g. in the case of "social opposition" against

* dr Gabriela Socha, Police School in Katowice, Poland

 gabrielasocha2@gmail.com

the introduced restrictions, which at the same time may require the involvement of for the operation of compact units of the Police and policemen of other types of services, such as the criminal service. Bearing in mind the above, as well as the scope of tasks imposed on the Police during the epidemic introduced in connection with the spread of the Covid-19 infectious disease, it would be reasonable to implement police actions to prevent and combat an infectious disease as part of a national police operation. The ordering of the operation would certainly have an impact on the efficiency of police coordination, both at the national and inter-institutional levels.

KEYWORDS: COVID-19, Police, infectious disease

WPROWADZENIE

Formy przygotowania i realizacji działań policyjnych w związku ze zdarzeniami szczególnymi zostały określone w zarządzeniu Nr 20 Komendanta Głównego Policji z dnia 13 lipca 2020 r. w sprawie metod i form przygotowania i realizacji działań policyjnych w związku ze zdarzeniami szczególnymi¹. Zarządzenie ponadto reguluje, m.in. sposób organizacji działań w trybie natychmiastowym oraz tryb powoływania i funkcjonowania centrum operacyjnego komendanta wojewódzkiego Policji. W myśl zarządzenia przez zdarzenia szczególne należy rozumieć zdarzenia, w których występują lub mogą wystąpić zagrożenia² dla życia, zdrowia lub mienia, w tym także dla bezpieczeństwa i porządku publicznego³, w tym w szczególności: imprezy masowe podwyższonego ryzyka, zgromadzenia lub inne wydarzenia o charakterze masowym, w związku z którymi istnieje zagrożenie wystąpienia zbiorowego naruszenia bezpieczeństwa i porządku publicznego, wystąpienie zamachu na obiekty infrastruktury krytycznej, skutkujące zagrożeniem dla życia lub zdrowia ludzkiego, mienia znacznej wartości lub wystąpieniem poważnych zakłóceń w funkcjonowaniu obiektu, masową i niekontrolowaną migrację osób usiłujących nielegalnie przekroczyć granicę kraju oraz zdarzenia o charakterze terrorystycznym⁴. Zdarzeniem szczególnym jest także każde inne wydarzenie, do przeciwdziałania lub likwidacji których niezbędne jest jednoczesne skierowanie pododdziałów zwartych Policji i pododdziałów kontrterrorystycznych Policji⁵. Przepisy zarządzenia mają również

¹ Zarządzenie Nr 20 Komendanta Głównego Policji z dnia 13 lipca 2020 r. w sprawie metod i form przygotowania i realizacji działań policyjnych w związku ze zdarzeniami szczególnymi).

² Szerzej, B. Wiśniewski, G. S. Sander, *Zagrożenie, kryzys i sytuacja kryzysowa – jako uwarunkowania życia współczesnego człowieka*, Bezpieczeństwo i Technika Pożarnicza, Nr 41, Centrum Naukowo-Badawcze Ochrony Przeciwpożarowej – Państwowy Instytut Badawczy, Józefów 2016, s. 13-18.

³ Zarządzenie Nr 20 Komendanta Głównego Policji z dnia 13 lipca 2020 r. w sprawie metod i form... , § 3 ust. 1, pkt 23.

⁴ Szerzej, *Terroryzm: diagnoza, zadania administracji publicznej w przeciwdziałaniu zjawisku*, K. Jałoszyński, B. Wiśniewski (red. nauk.), Wyższa Szkoła Administracji, Bielsko-Biała 2007.

⁵ Zarządzenie Nr 20 Komendanta Głównego Policji z dnia 13 lipca 2020 r. w sprawie metod i form... , § 4 ust. 1.

zastosowanie do sytuacji spowodowanych „klęskami żywiołowymi lub awariami technicznymi, w zakresie policyjnych działań na rzecz przeciwdziałania bezprawnym zamachom, które mogą spowodować zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi albo mienia”⁶.

FORMY DZIAŁAŃ POLICYJNYCH

Zabezpieczenie doraźne to wykonywanie zadań służbowych przez siły będące aktualnie w dyspozycji komendy powiatowej Policji właściwej terytorialnie dla miejsca zdarzeń szczególnych w celu przeciwdziałania tym zdarzeniom lub ich likwidacji, gdy z posiadanych informacji⁷ wynika bardzo niskie ryzyko ich wystąpienia, a podjęcie skutecznych działań nie wymaga zastosowania działań taktycznych pododdziałów Policji w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa lub naruszenia porządku publicznego⁸. Rozpoczęcie działań w formie zabezpieczenia doraźnego następuje na podstawie polecenia komendanta (lub jego zastępców) właściwej terytorialnie jednostki organizacyjnej Policji dla miejsca zdarzeń szczególnych bądź wyznaczonego kierownika komórki organizacyjnej służby prewencyjnej lub kryminalnej albo dyżurnego jednostki. Polecenie zarządzenia zabezpieczenia doraźnego określa, m.in. cel zabezpieczenia, dowódcę i jego zadania, siły i środki niezbędne do realizacji zabezpieczenia oraz zakres współdziałania z podmiotami spoza Policji. Dowódcą zabezpieczenia doraźnego może być wyznaczony policjant z właściwej terytorialnie komendy powiatowej dla miejsca zdarzenia szczególnego.

Zabezpieczenie prewencyjne stanowi z kolei zespół przedsięwzięć organizacyjnych polegających na wykonywaniu zadań służbowych przez siły będące aktualnie w dyspozycji właściwej terytorialnie dla miejsca zdarzeń szczególnych komendy powiatowej Policji, których celem jest przeciwdziałanie tym zdarzeniom lub ich likwidacja, w sytuacji gdy z uzyskanych informacji wynika zwiększone ryzyko ich wystąpienia, a podjęcie skutecznych działań nie wymaga zastosowania działań taktycznych pododdziałów Policji w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa lub naruszenia porządku publicznego⁹. Zarządzenie zabezpieczenia prewencyjnego następuje w drodze polecenia komendanta (lub jego zastępców) właściwej terytorialnie jednostki Policji dla miejsca zdarzenia szczególnego. Zabezpieczenie prewencyjne prowadzone jest na podstawie planu działania dowódcy zabezpieczenia, przygotowanego przez kierownika komórki organizacyjnej realizującej zadania sztabowe, a

⁶ Tamże, § 2 ust. 2.

⁷ Szerzej, P. Guła, J. Prońko, B. Wiśniewski, *Zarządzanie informacją w sytuacjach kryzysowych*, Wyższa Szkoła Administracji, Bielsko-Biała 2009, s. 21-25.

⁸ Zarządzenie Nr 20 Komendanta Głównego Policji z dnia 13 lipca 2020 r. w sprawie *metod i form...*, § 2 ust. 1, pkt. 17.

⁹ Tamże, § 2 ust. 1, pkt. 18.

zatwierdzanego przez komendanta właściwej terytorialnie jednostki organizacyjnej Policji. Dowódcą zabezpieczenia prewencyjnego może być właściwy terytorialnie komendant powiatowy Policji lub wyznaczony przez niego policjant. Czynności realizowane zarówno w związku z zabezpieczeniem doraźnym, jak i zabezpieczeniem prewencyjnym dokumentuje się w szczególności w policyjnych systemach informatycznych.

Akcją policyjną jest natomiast zespół przedsięwzięć organizacyjnych, taktycznych i materiałowo-technicznych polegających na wykonywaniu zadań służbowych przez siły podległe komendantowi wojewódzkiemu Policji lub komendantowi powiatowemu Policji właściwemu terytorialnie do miejsca wystąpienia zdarzeń szczególnych, do prowadzenia których może być wymagane użycie przydzielonych sił wsparcia, w celu przeciwdziałania lub likwidacji tym zdarzeniom, gdy z posiadanych informacji wynika wysokie i przewidywalne ryzyko ich wystąpienia, a podjęcie skutecznych działań nie wymaga zastosowania działań kontrterrorystycznych¹⁰. Zarządzenie akcji następuje w drodze pisemnej decyzji komendanta wojewódzkiego lub komendanta powiatowego Policji, właściwych terytorialnie dla miejsca zdarzenia szczególnego. Przy czym w sytuacji zadysponowania do działań sił i środków spoza potencjału właściwej dla miejsca zdarzenia komendy wojewódzkiej Policji lub kiedy zdarzenie szczególne obejmuje swoim zasięgiem obszar większy niż jednej komendy powiatowej akcję zarządza komendant wojewódzki Policji. Dowódcą akcji może być komendant wojewódzki Policji, komendant powiatowy Policji lub ich zastępcy, a także wyznaczony komendant komisariatu Policji lub kierownik komórki organizacyjnej Policji służby prewencyjnej bądź służby kryminalnej, mający przeszkolenie w obszarze dowodzenia¹¹.

Z kolei na operację policyjną składa się zespół przedsięwzięć organizacyjnych, taktycznych i materiałowo-technicznych polegających na wykonywaniu zadań służbowych przez siły przynależne do różnych rodzajów służb Policji, w celu przeciwdziałania lub likwidacji zdarzeniom szczególnym, gdy z posiadanych informacji wynika wysokie i przewidywalne ryzyko ich wystąpienia. Zarządzenie operacji następuje na podstawie pisemnej decyzji Komendanta Głównego Policji lub właściwego terytorialnie dla miejsca zdarzenia szczególnego komendanta wojewódzkiego Policji. Uprawnionymi do dowodzenia operacją są Komendant Główny Policji lub komendant wojewódzki Policji bądź ich zastępcy. Zastępcą dowódcy operacji może być zastępca Komendanta Głównego Policji, komendant wojewódzki Policji, kierownik komórki organizacyjnej KGP, dowódca jednostki kontrterrorystycznej,

¹⁰ Tamże, § 2 ust. 1, pkt. 1.

¹¹ Por. B. Wiśniewski, T. Zwęgliński, R. Socha, *The Theory of Commanding*, Bulletin of Lviv State University of Life Safety, No 14, Lviv 2016, s. 47-52.

komendant powiatowy Policji lub jego zastępca, jak również wyznaczony oficer posiadający przeszkolenie w zakresie dowodzenia¹². Natomiast zadania zastępcy dowódcy operacji do spraw taktyki działań mogą realizować: Zastępca Komendanta Głównego Policji nadzorujący służbę prewencyjną, kierownik komórki organizacyjnej KGP właściwej do spraw sztabowych lub jego zastępca, dowódca oddziału lub samodzielnego pododdziału prewencji Policji bądź ich zastępcy.

ORGANIZACJA POLICYJNYCH DZIAŁAŃ W STANIE EPIDEMII

Mając na uwadze przedmiot rozważań, postawiony problem badawczy sprowadzał się do odpowiedzi na pytanie: czy choroba zakaźna ludzi może stanowić przesłankę zarządzenia operacji policyjnej? Dążąc do rozwiązania tak sformułowanego problemu badawczego, na wstępie należy przedstawić wzajemnie relacje między chorobą zakaźną ludzi a operacją policyjną. Masowe wystąpienie chorób zakaźnych u ludzi w myśl ustawy z 2002 r. *o stanie klęski żywiołowej*¹³ stanowi zdarzenie określane mianem katastrofy naturalnej, która z kolei może spowodować powstanie klęski żywiołowej, jeżeli jej skutki będą zagrażać życiu lub zdrowiu dużej liczby osób, a pomoc i ochrona będą mogły być skutecznie podjęte tylko przy zastosowaniu nadzwyczajnych środków, we współdziałaniu różnych organów i instytucji oraz specjalistycznych służb i formacji. Z kolei, zgodnie z § 2. pkt 2 omawianego zarządzenia Nr 20 Komendanta Głównego Policji z 2020 r. „przepisy niniejszego zarządzenia stosuje się odpowiednio w odniesieniu do sytuacji spowodowanych klęskami żywiołowymi, w zakresie działań Policji mających na celu przeciwdziałanie bezprawnym zamachom mogącym spowodować niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzi albo mienia”.

W ustawie z dnia 5 grudnia 2008 r. *o przeciwdziałaniu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi*¹⁴ zostały określone nakazy, zakazy i obowiązki obywateli w stanie zagrożenia epidemicznego i w stanie epidemii. Z punktu widzenia organizacji policyjnych działań ważne miejsce zajmują:

– obowiązek przeprowadzenia szczepień ochronnych¹⁵. Epidemia wywołana nowym rodzajem wirusa wiąże się zazwyczaj z wdrożeniem nowej szczepionki, co z kolei może skutkować uruchomieniem masowych punktów szczepień. Stąd też będzie konieczność skierowania do działania na rzecz zapewnienia porządku w miejscu szczepień dodatkowych sił policyjnych;

¹² B. Wiśniewski, R. Kowalski, J. Kozioł, M. Szyłkowska, *Bezpieczeństwo procesów decyzyjnych*, TUM, Wrocław 2018, s. 9.

¹³ Ustawa z dnia 2002 r. *o stanie klęski żywiołowej*, (Dz. U. z 2017 r. poz. 1897).

¹⁴ Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. *o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi* (Dz.U. z 2020 r. poz. 1845).

¹⁵ Tamże, art. 46 ust. 4.

– obowiązek poddania się kwarantannie wraz o określeniem miejsca kwarantanny. Mając na uwadze fakt, że w związku z wystąpieniem epidemii może nastąpić znaczący wzrost osób kierowanych na kwarantannę konieczne jest prognozowanie w zakresie potrzeb na realizację zadań w zakresie kontroli osób przebywających w izolacji w jednostkach organizacyjnych Policji, na terenie których zaistniały przypadki zakażeń. Rozwój epidemii może spowodować najpierw przeciążenie, a w konsekwencji wyczerpanie możliwości zapewnienia właściwej realizacji obowiązku kontroli, a przede wszystkim zmniejszenie sprawności działania w realizowaniu przez Policję ustawowych zadań na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego¹⁶;

– obowiązek poddawania się przez osoby zakażone, podejrzane o zakażenie lub osoby, które miały styczność ze źródłem biologicznego czynnika chorobotwórczego: zabiegom sanitarnym, szczepieniom ochronnym, poekspozycyjnemu profilaktycznemu stosowaniu leków, badaniom sanitarno-epidemiologicznym, w tym również postępowaniu mającemu na celu pobranie lub dostarczenie materiału do tych badań, nadzorowi epidemiologicznemu, kwarantannie, leczeniu, hospitalizacji, izolacji w warunkach domowych. W kontekście policyjnych działań, na szczególną uwagę zasługuje fakt, że wobec osoby, która nie poddaje się obowiązkowi szczepienia, badaniom sanitarno-epidemiologicznym, zabiegom sanitarnym, kwarantannie lub izolacji czy obowiązkowej hospitalizacji, a u której podejrzewa się lub rozpoznano chorobę szczególnie niebezpieczną i wysoce zakaźną, stanowiącą bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia lub życia innych osób, może być zastosowany środek przymusu bezpośredniego polegający na przytrzymywaniu, unieruchomieniu lub przymusowym podaniu leków. Przy czym o zastosowaniu środka przymusu bezpośredniego decyduje lekarz, który ma prawo zwrócenia się o pomoc w jego zastosowaniu, m.in. do Policji. Udzielenie pomocy może nastąpić pod warunkiem wyposażenia funkcjonariusza przez lekarza w środki chroniące przed chorobami zakaźnymi.

Stan epidemii to czas, w którym może dojść do ograniczeń w zakresie pozyskiwania środków ochrony indywidualnej policjanta, z uwagi na możliwe utrudnienia w transporcie, w tym w transporcie międzynarodowym, na skutek wprowadzenia restrykcji w ruchu transgranicznym. Wzrost popytu na środki ochrony, jak np. maseczki ochronne może spowodować trudności w pokryciu zapotrzebowania¹⁷.

¹⁶ Szerzej, R. Gwardyński, *Możliwości doskonalenia działań prewencyjnych Policji*, Akademia Wojsk Lądowych, Wrocław 2019, s. 37.

¹⁷ *Strategia organizacji opieki medycznej podczas pandemii grypy stanowiąca załącznik do Polskiego Planu Przeciwdziałania wystąpieniu pandemii grypy i działań w przypadku jej wystąpienia*, Warszawa 2007, s. 8.

Biorąc pod uwagę obowiązujące rozwiązania w kontekście organizacji policyjnych działań na rzecz zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych ludzi kluczowe znaczenie posiada procedura działania określona w załączniku nr 23 do zarządzenia Nr 36 Komendanta Głównego Policji 2017 r.¹⁸ pod tytułem „Działania Policji w warunkach zagrożenia wystąpienia lub zwalczania choroby zakaźnej ludzi, zwierząt lub roślin”. Zgodnie z przyjętymi założeniami, cel policyjnych działań podejmowanych na obszarze zagrożonym chorobami zakaźnymi sprowadza się do zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego. Zaznaczyć należy, że z uwagi na zaistniałą sytuacją może dojść do zachowań społecznych, co będzie wymuszało konieczność angażowania dodatkowych sił policyjnych. Do dodatkowych zagrożeń, determinujących organizację policyjnego działania można zaliczyć, m.in.: zbiorowe zakłócenie bezpieczeństwa i porządku publicznego, wystąpienie paniki na obszarze zagrożonym chorobą zakaźną, czy też niestosowanie się społeczności lokalnych do określonych nakazów i zakazów. Zadania realizowane przez Policję, w oparciu o założenia określone w procedurze nr 23, będą sprowadzały się do: współpracy i wymiany informacji z organami administracji publicznej i innymi, właściwymi instytucjami, zapewnienia bezpieczeństwa i porządku w ruchu drogowym w rejonie prowadzonych działań, izolacji zagrożonego terenu, przekazywania ludności informacji o występujących zagrożeniach oraz egzekwowania przestrzegania zakazów i nakazów obowiązujących w wyznaczonej strefie¹⁹.

Z perspektywy określonego w problemu badawczego, ważnego znaczenia nabiera ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19²⁰, w której zostały określone zasady i tryb zapobiegania oraz zwalczania zakażenia wirusem SARS-CoV-2 i rozprzestrzeniania się choroby zakaźnej u ludzi, wywołanej tym wirusem oraz zadania organów administracji publicznej w zakresie zapobiegania oraz zwalczania zakażenia lub choroby zakaźnej. W drodze ustawy Policja została zobowiązana do wykonywania dodatkowych poleceń wojewody i ministra właściwego do spraw zdrowia. Wojewoda został upoważniony do wydawania poleceń²¹ w związku z przeciwdziałaniem COVID-19 wszystkim organom administracji rządowej działającym na terenie województwa oraz organom samorządu

¹⁸ Zarządzenie Nr 36 Komendanta Głównego Policji z dnia 14 listopada 2017 r. w sprawie zadań realizowanych przez Policję w sytuacjach kryzysowych (Dz.Urz. KGP poz. 73).

¹⁹ Tamże, załącznik nr 23.

²⁰ Ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. poz. 374).

²¹ Polecenia nie mogły natomiast dotyczyć rozstrzygnięć co do istoty sprawy załatwianej w drodze decyzji administracyjnej, a także nie mogły dotyczyć czynności operacyjno-rozpoznawczych, dochodzeniowo-śledczych oraz czynności z zakresu ścigania wykroczeń

terytorialnego. Dążąc do zapewnienia pomocy osobom wymagającym wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się Covid-19, zwłaszcza osobom starszym, samotnym i niepełnosprawnym, wojewoda śląski wydał polecenie²² komendantowi wojewódzkiemu Policji w Katowicach, w którym zobowiązał go do zapewnienia współpracy Policji z właściwymi jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, polegającej na przekazywaniu informacji o osobach przebywających w kwarantannie, które mogą potrzebować wsparcia tych jednostek. Policja została także zobowiązana do wykonywania wiążących poleceń ministra zdrowia w zakresie działań prowadzonych w przypadku stanu zagrożenia epidemicznego, stanu epidemii albo w razie niebezpieczeństwa szerzenia się zakażenia lub choroby zakaźnej, które może stanowić zagrożenie dla zdrowia publicznego²³. W czasie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii Policja została dodatkowo zobowiązana do niezwłocznego udzielenia asysty właścicielowi infrastruktury krytycznej, którego infrastruktura lub urządzenia zostały zlokalizowane na terenie nieruchomości należących do osób trzecich lub znajdujących się w posiadaniu osób trzecich, w celu umożliwienia wejścia lub wjazdu na teren nieruchomości, w tym do budynku, również z użyciem środków przełamujących istniejące zabezpieczenia, w celu przeprowadzenia czynności niezbędnych dla ciągłości świadczenia usług. Komendant Główny Policji w okresie obowiązywania ustawy został z kolei upoważniony do wprowadzenia pełnienia służby w systemie skoszarowanym na okres obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii oraz do 30 dni następujących po ich odwołaniu. Dodatkowo w okresie od dnia wejścia w życie ustawy do dnia odwołania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii odstąpiono od obowiązku ustalania sposobu wykonywania zadań służbowych przez policjanta, pozwalającego na ich realizację w ramach 40-godzinnego tygodnia służby²⁴.

Wprowadzone rozwiązania prawne na rzecz zapobiegania i zwalczania choroby zakaźnej Covid-19 upoważniły Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego do nakładania w drodze decyzji administracyjnej kary pieniężnej na osobę naruszającą obowiązek hospitalizacji, kwarantanny lub izolacji, którego stwierdzenie mogło nastąpić, m.in. w oparciu o policyjne ustalenia. 20 marca 2020 r. Główny Inspektor Sanitarny MSWiA wydał Procedurę postępowania funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej i Państwowej Straży Pożarnej w stosunku do osoby podejrzanej o COVID-19 lub z

²² Polecenie nr 18/2020 Wojewody Śląskiego z dnia 12 marca 2020 r. dotyczy: *zapewnienia współpracy policji z właściwymi jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej*.

²³ Por. R. Socha, *Współczesne postrzeganie zagrożeń* [w:] J. Stawnicka, B. Wiśniewski, R. Socha, (red.), *Zarządzanie kryzysowe: teoria, praktyka, konteksty, badania*, Szczytno 2011.

²⁴ Szerzej: R. Socha, *Działania Policji na rzecz zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych ludzi*, Warszawa 2020.

potwierdzonym jej rozpoznaniem²⁵. Dążąc do ujednoczenia działań jednostek organizacyjnych Policji w razie stwierdzenia naruszenia zakazów, nakazów lub ograniczeń, które w ocenie Policji uzasadniały przekazanie informacji do właściwego inspektora sanitarnego, 1 kwietnia 2020 r. w Komendzie Głównej Policji opracowano z kolei Rekomendowane zasady postępowania Policji w przypadku naruszeń prawa, tj. nakazów, zakazów lub ograniczeń związanych z zapobieganiem i zwalczaniem szerzenia się chorób zakaźnych, w szczególności z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 i chorobą COVID-19. W porozumieniu z Państwową Inspekcją Sanitarną został opracowany wzór notatki urzędowej, stanowiącej podstawę do wykorzystania w sytuacji przekazywania informacji do organów sanitarnych w celu podjęcia decyzji o ukaraniu karą pieniężną. Znowelizowana została także ustawa z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń²⁶, poprzez dodanie artykułu 65a, o następującej treści: „Kto umyślnie, nie stosując się do wydawanych przez funkcjonariusza Policji lub Straży Granicznej, na podstawie prawa, poleceń określonego zachowania się, uniemożliwia lub istotnie utrudnia wykonanie czynności służbowych, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny”.

Podkreślić należy, że poddane analizie przepisy prawne, wydane w związku z zapobieganiem i zwalczaniem choroby zakaźnej Covid-19 nie wyposażyły Policji w dodatkowe uprawnienia, spowodowały natomiast konieczność zmiany taktyki działania. Jak podkreślono na wspólnej konferencji prasowej zorganizowanej 1 kwietnia 2020 r. przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji i Komendanta Głównego Policji, w związku z wprowadzonymi nowymi rozwiązaniami „na ulice wyruszyło 20 tys. policjantów wspomaganych przez 1,5 tys. żołnierzy Wojska Polskiego, głównie z Żandarmerii Wojskowej, która towarzyszy Policji w patrolach. Te działania będą jeszcze bardziej wzmacniane”²⁷. Policja została jednocześnie koordynatorem służby patrolowej podmiotów, które można było zaangażować do działania. Zmianie uległa również formuła kontroli osób będących w kwarantannie, gdyż szczególną kontrolą zostały objęte te adresy, gdzie dotychczas pojawiały się problemy oraz miejsca, gdzie dopiero rozpoczynano kwarantannę.

²⁵ *W Procedurach określono, m.in. zasady postępowania funkcjonariuszy realizujących czynności służbowe przy ujawnieniu podejrzenia Covid-19, zasady postępowania wobec osoby niechęcącej poddać się procedurze pomiaru temperatury ciała w punkcie kontrolnym, jak również został określony sposób przeprowadzenia interwencji wobec osoby niechęcącej poddać się kwarantannie lub izolacji domowej.*

²⁶ Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2019 r. z późn. zm.).

²⁷ <http://www.policja.pl/pol/aktualnosci/186907,Policja-egzekwuje-przestrzeganie-zasad-w-zwiazku-z-epidemia-koronawirusa.html> (dostęp: 19.08.2020 r.).

WNIOSKI

Zatem czy choroba zakaźna ludzi może stanowić przesłankę zarządzenia operacji policyjnej? Operacja policyjna, jako forma działań policyjnych stanowi zespół przedsięwzięć organizacyjnych, taktycznych i materiałowo-technicznych polegających na wykonywaniu zadań służbowych przez siły przynależne do różnych rodzajów służb Policji, w celu przeciwdziałania lub likwidacji zdarzeniom szczególnym, gdy z posiadanych informacji wynika wysokie i przewidywalne ryzyko ich wystąpienia. Zdarzeniem szczególnym jest natomiast zdarzenie, w którym występują lub mogą wystąpić zagrożenia dla życia, zdrowia lub mienia, w tym także dla bezpieczeństwa i porządku publicznego. W przypadku choroby zakaźnej, opierając się na doświadczeniach z Covid-19, wystąpienie choroby zakaźnej zarówno wywołuje zagrożenie dla życia czy zdrowia ludzkiego, ale także może wywołać zagrożenie dla bezpieczeństwa i porządku publicznego²⁸, np. w przypadku „sprzeciwu społecznego” przeciwko wprowadzonym obostrzeniom, co jednocześnie może powodować konieczność angażowania do działania pododdziałów zwartych Policji oraz policjantów innych rodzajów służb, jak np. służby kryminalnej. Jako przykład można podać skierowanie styczeń 2021 r. do działania policjantów Samodzielnego Pododdziału Prewencji Policji w Bielsku-Białej, z uwagi na wznowienie stacjonarnej działalności przez jedną z cieszyńskich restauracji, pomimo obostrzeń związanych z koronawirusem. W obronie restauratorów, którzy nie zamierzali poddać się zakazom, stanął dodatkowo poseł na Sejm RP²⁹. W tym miejscu należy również raz jeszcze zaznaczyć, że zgodnie z zarządzeniem Nr 20 Komendanta Głównego Policji z dnia 13 lipca 2020 r. postanowienia przywołanego zarządzenia mogą być stosowane także w odniesieniu do sytuacji spowodowanych klęskami żywiołowymi, w zakresie działań Policji mających na celu przeciwdziałanie bezprawnym zamachom mogącym spowodować niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzi albo mienia”. Natomiast masowe wystąpienie chorób zakaźnych u ludzi, w myśl ustawy z 2002 r. *o stanie klęski żywiołowej*, stanowi zdarzenie określane mianem katastrofy naturalnej, która z kolei może spowodować klęskę żywiołową. Mając powyższe na uwadze, jak również przedstawiony zakres zadań nałożonych na Policję w czasie stanu epidemii wprowadzonego w związku z rozprzestrzenianiem się choroby zakaźnej Covid-19, za zasadne należałoby uznać realizację policyjnych działań na rzecz zapobiegania i zwalczania choroby zakaźnej w ramach operacji policyjnej o zasięgu krajowym.

²⁸ Szerzej: R. Socha, *Bezpieczeństwo i zagrożenia – wzajemne relacje*, [w:] B. Kaczmarczyk, A. Wawrzusiszyn (red.), *Wybrane aspekty badań nad bezpieczeństwem*, Etk 2014.

²⁹<https://wiadomosci.onet.pl/slask/cieszyn-otworzyli-restauracje-mimo-zakazu-interwencja-policji/s8tklz6> (dostęp: 30.01.2021).

Zarządzenie operacji z pewnością wpłynęłoby na sprawność w zakresie koordynacji policyjnych działań, zarówno w wymiarze krajowym, jak i międzyinstytucjonalnym³⁰.

BIBLIOGRAFIA

REFERENCES LIST

PIŚMIENICTWO LITERATURE

- Guła P., Prońko J., Wiśniewski B., *Zarządzanie informacją w sytuacjach kryzysowych*, Wyższa Szkoła Administracji, Bielsko-Biała 2009.
- Gwardyński R., *Możliwości doskonalenia działań prewencyjnych Policji*, Akademia Wojsk Lądowych, Wrocław 2019.
- Gwardyński R., *Policja w systemie zarządzania kryzysowego*, [w:] *Współczesne uwarunkowania zarządzania bezpieczeństwem wewnętrznym państwa*, red. J. Falecki, R. Kochańczyk, P. Sowizdraniuk, Szkoła Policji w Katowicach, Katowice 2018.
- Socha R., *Działania Policji w zapobieganiu i zwalczaniu chorób zakaźnych ludzi*, Warszawa 2020.
- Socha R., *Współczesne postrzeganie zagrożeń* [w:] J. Stawnicka, B. Wiśniewski, R. Socha, (red.), *Zarządzanie kryzysowe: teoria, praktyka, konteksty, badania*, Szczytno 2011.
- Socha R., *Bezpieczeństwo i zagrożenia – wzajemne relacje*, [w:] B. Kaczmarczyk, A. Wawrzusiszyn (red.), *Wybrane aspekty badań nad bezpieczeństwem*, Ełk 2014.
- Terroryzm: diagnoza, zadania administracji publicznej w przeciwdziałaniu zjawisku*, K. Jałoszyński, B. Wiśniewski (red. nauk.), Wyższa Szkoła Administracji, Bielsko-Biała 2007.
- Wiśniewski B., Kowalski R., Kozioł J., Szyłkowska M., *Bezpieczeństwo procesów decyzyjnych*, TUM, Wrocław 2018.
- Wiśniewski B., Sander G. S., *Zagrożenie, kryzys i sytuacja kryzysowa – jako uwarunkowania życia współczesnego człowieka*, *Bezpieczeństwo i Technika Pożarnicza*, Nr 41, Centrum Naukowo-Badawcze Ochrony Przeciwpożarowej – Państwowy Instytut Badawczy, Józefów 2016.
- Wiśniewski B., Zwęgliński T., Socha R., *The Theory of Commanding*, *Bulletin of Lviv State University of Life Safety*, No 14, Lviv 2016.
- Współczesne uwarunkowania zarządzania bezpieczeństwem wewnętrznym państwa*, red. J. Falecki, R. Kochańczyk, P. Sowizdraniuk, Szkoła Policji w Katowicach, Katowice 2018.

ŹRÓDŁA

SOURCES

- Ustawa z dnia 2002 r. o stanie kłęski żywiółowej, (Dz. U. z 2017 r. poz. 1897).
- Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym, ((Dz. U. z 2020 r. poz. 1856).

³⁰ Szerzej, R.Gwardyński, *Policja w systemie zarządzania kryzysowego*, [w:] *Współczesne uwarunkowania zarządzania bezpieczeństwem wewnętrznym państwa*, red. J. Falecki, R. Kochańczyk, P. Sowizdraniuk, Szkoła Policji w Katowicach, Katowice 2018, s. 190.

Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. z 2020 r. poz. 1845).

Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2019 r. z późn. zm.).

Ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. poz. 374).

Zarządzenie Nr 36 Komendanta Głównego Policji z dnia 14 listopada 2017 r. w sprawie zadań realizowanych przez Policję w sytuacjach kryzysowych (Dz.Urz. KGP poz. 73).

Zarządzenie Nr 20 Komendanta Głównego Policji z dnia 13 lipca 2020 r. w sprawie metod i form przygotowania i realizacji działań policyjnych w związku ze zdarzeniami szczególnymi).

Polecenie nr 18/2020 Wojewody Śląskiego z dnia 12 marca 2020 r. dotyczy: zapewnienia współpracy policji z właściwymi jednostkami organizacyjnym pomocy społecznej.

Strategia organizacji opieki medycznej podczas pandemii grypy stanowiąca załącznik do Polskiego Planu Przeciwdziałania wystąpieniu pandemii grypy i działań w przypadku jej wystąpienia, Warszawa 2007, s. 8.

Copyright (c) 2021 Gabriela SOCHA

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.